

Posudek na bakalářskou práci Kataríny Džunkové
Obraz Indie ve starší slovenské literatuře
(Image of India in old Slovak literature)
ÚJCA, FFUK, Praha 2011, 59 stran

Katarína Džunková, studentka indologie se zaměřením na sanskrt, se ve své bakalářské práci zabývá reflexí Indie ve slovenské literatuře v období od přelomu 18. a 19. století do roku 1918. Jedná se o mimořádně zajímavé a objevné téma, protože na rozdíl od české indologické tradice nebyly dosud, překvapivě, ve slovenském prostředí indické ohlasy v domácí literární historii systematicky prozkoumány a popsány. Mnohé motivy či přístupy k Indii a Orientu obecně se u autorů obou zemí pochopitelně opakují, ať už se tak děje díky společnému slovanskému dědictví Čechů a Slováků, identickým informačním zdrojům či jistým podobnostem v kulturním a historickém vývoji v 19. století. Přesto jsou to právě drobné rozdíly v důrazu na konkrétní indické reálie a v jejich literární interpretaci, které mají vysokou výpovědní hodnotu jak pro literární historii a komparatistiku, tak i národní dějiny Slovenska.

Práce je strukturována podle jednotlivých autorů, v jejichž díle K. Džunková objevila indické motivy nebo kteří se Indií z mnoha různých pohnutek zabývali. Největšího prostoru se tak vcelku pochopitelně a zaslouženě dostalo velkým jménům starší slovenské literatury pocházejícím z první a druhé generace národních buditelů (J. Hollý, J. Kollár, P.J. Šafárik, L. Štúr). Ti se ve shodě s obrozenci českými a rovněž především prostřednictvím německého prostředí seznamovali s prvními objevy staroindické jazykové a literární tradice, které formující se evropská orientalistika na počátcích 19. století učinila. Důvody jejich zájmu o Indii jsou vesměs shodné s českými protějšky a sahají od hledání společného původu Slovanstva a starověké indické kultury až po nesoustavné a dobově podmíněné etymologické pokusy, které by na jazykovém materiálu (sanskrtu) měly tuto spojitost prokázat. Ve druhé, stručnější části práce přicházejí na řadu autoři pozdějšího období, kterým indické reálie mnohdy slouží jen jako součást poetického výraziva, inspirují se světem Indie při vytváření originálních metafor, jež jejich básním dodávají romantiky tolik oblíbenou „vůni Orientu“, nebo se naopak soustavněji zabývají indickou filozofií a náboženstvím. K. Džunková upozorňuje na skutečnost, že i mezi slovenskými literáty 19. století prošel zájem o Indii přirozeným vývojem. Jako nejpozoruhodnější se v této souvislosti jeví poznámky L. Štúra, který se po slepém nadšení předchozího období uchyluje ke kritice indické společnosti a náboženství, jež nazírá a hodnotí z pozice křesťanství. Autoři působící na samém konci sledovaného období (zejména dosud nedoceněný J. Maliarik) naopak v Indii a jejích náboženských učeních nacházejí inspiraci při hledání alternativ ke konzervativnímu katolicismu rakousko-uherského mocnářství.

Zásadní přínos této bakalářské práce spočívá bez pochyb v pečlivé práci s prameny, a třebaže autorka skromně uvádí, že se jí jistě nepodařilo obsáhnout všechna díla starší slovenské literatury, v nichž by se zmínky o Indii mohly vyskytovat, před výzkumem, do něžž se zcela samostatně pustila, nelze než smeknout. Na bakalářském stupni studia bývají jen málokdy prezentovány výsledky takto seriózně pojatého primárního výzkumu, navíc v oblasti, která je dosud badatelsky prakticky nedotčená.

Snad právě zde se však současně nachází i jádro jistých nedostatků, na něž je nutno upozornit. K. Džunková jako by svůj pionýrský výzkum zastavila kdesi v půli cesty, totiž ve fázi sběru a „pouhé“ prezentace nepřilíš uspořádaného materiálu, který je čtenáři předkládán bez hlubší analýzy a následné syntézy nalezených indických motivů, anebo aspoň pokusu o jejich systematizaci. V záplavě citací se tak i pozorný čtenář velmi snadno ztratí, protože se zde vedle sebe vrší ukázky relevantní a ty, jejichž vypovídací hodnota ve vztahu k Indii a indickému vlivu je zcela zanedbatelná. Rovněž nejzajímavější rovina celého tématu, totiž

sledování vývoje přístupu slovenských literátů k Indii a posun jejich názorů na indický svět v proměňujícím se dobovém kontextu 19. století, vlastně z textu vyplývá jen jaksi mimoděk a je de facto shrnuta v několika větách úvodu a závěru.

Přesto je práce ve svém záběru zcela mimořádná a nasbíraný materiál skvěle poslouží pro další dílčí studie, věnující se kupř. jednotlivým autorům či naopak konkrétním indickým motivům, anebo dost možná i publikaci většího rozsahu, která by dané téma uchopila jako celek. Vzhledem k suverénnímu a vyhraněnému stylu mladé autorky i jejímu osobnímu vztahu ke slovenské literatuře, a to i v roli tvůrce, lze něco podobného očekávat a nezbývá než se na její další texty těšit. Předkládanou práci proto vřele doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

22. 6. 2012

Zdeněk Štipl